

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJSKI SUD U VUKOVARU
Vukovar, Županijska 33

Broj: K-20/09.

U IME REPUBLIKE HRVATSKE

PRESUDA

Županijski sud u Vukovaru, u Vijeću sastavljenom od suca Jadranke Kurbel, predsjednika vijeća, suca Berislava Matanovića i suca Željka Marina, članova vijeća, uz sudjelovanje zapisničara Renate Pavić, u kaznenom predmetu protiv optuženog ILIJE VORKAPIĆA, zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH, po optužnici Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru pod brojem DO-K-39/00 od 03. studenoga 2000. godine, sa izmjenama optužnice od 04. studenog 2011. godine, nakon provedene i zaključene glavne rasprave dana 02. veljače 2012. godine u nazočnosti zamjenika ŽDO-a u Vukovaru Vlatka Miljkovića, optuženog Ilije Vorkapića i branitelja Ivice Mačvanina, odvjetnika iz Vukovara, dana 02. veljače 2012. godine objavio je i

presudio:

optuženi ILIJA VORKAPIĆ, sin Nikole i Milke, r. Jajić, rođen 28. lipnja 1947. godine u Lovasu, sa prebivalištem u Lovasu, ul. S. S. Kranjčevića br. 4, Srbin, državljanin RH, sa završenom osnovnom školom, bez zaposlenja, vlasnik obiteljske kuće, oženjen za Danicu, r. Kraljević, otac dvoje punoljetne djece, vojsku služio 1968/69. godine, ne vodi se u vojnoj evidenciji, neosuđivan, drugi postupak se ne vodi, brani se sa slobode,

Prema članku 354. toč. 3. Zakona o kaznenom postupku (u nastavku ZKP, Narodne novine br. 110/97., 27/98., 112/99., 58/02., 143/02., 115/06. i 152/08.).

oslobađa se optužbe

da bi:

početkom mjeseca listopada 1991. u Lovasu, nakon okupacije mjesta od strane tzv. JNA i paravojskih postrojbi, kao pripadnik tzv. Teritorijalne obrane, protivno čl. 3., 13., 27., 32. i 53. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. i odredbi čl. 51. st. 1., 2. i 6. Dopunskog Protokola uz Ženevske konvencije o zaštiti

žrtava međunarodnih oružanih sukoba (Protokol I), dana 17. listopada 1991. znajući da je komandant Teritorijalne obrane Ljuban Devetak naredio da se u dvorište poljoprivredne zadruge dovedu svi muškarci hrvatske narodnosti u dobi od 16 do 60 godina i tu drže, a slijedećeg dana odvedu i natjeraju u minsko polje u blizini sela, te da se u njih tu i puca iz vatrenog oružja kako bi ih se usmrtilo, pa je dovedeno 80 Hrvata, na koje je u noći od 17./18. listopada 1991. naoružan puškom pazio da koji od njih ne pobjegne, za koje vrijeme su ih pripadnici Teritorijalne obrane i četničkog odreda «Dušan Silini» tukli rukama i nogama, kundacima pušaka i boli noževima, a dana 18. listopada 1991. su odvedeni u minsko polje gdje je uslijed eksplozija mina i pucanjem iz vatrenog oružja ubijene 24 osobe i to: Boško Bođanac, Mijo Šalaj, Tomislav Sabljak, Slavko Štrangarić, Nikola Badanjak, Marko Vidić, Mato Kodak, Tomo Sabljak – mlađi, Ivica Sabljak, Slavko Kuzmić, Petar Badanjak, Marko Marković, Ivan Conjar, Ivan Kraljević – mlađi, Ivan Palijan, Josip Turkalj, Luka Balić, Željko Pavlić, Darko Pavlić, Darko Solaković, Zlatko Božić, Ivan Vidić, Antun Panjek i Zlatko Panjek, a ranjeno 15 osoba i to: Marko Filić, Emanuel Filić, Stjepan Peulić, Josip Sabljak, Stanislav Franković, Milko Keser, Ivan Mujić, Ljubo Solaković, Milan Radmilović, Zlatko Toma, Josip Gersner, Mato Kraljević, Petar Vuleta, Lovro Gersner i Dragan Sabljak, te je pljačkao stvari i vrijedne predmete iz kuća Hrvata, pa je tako odnio stvari iz kuća obitelji Balić, Franković, Grčanac, Katice Pavličević i drugih,

dakle, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme okupacije prema civilnom stanovništvu nečovječno postupao, protupravno ga zatvarao i pljačkao imovinu stanovništva,

pa da je time počinio krivično djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava – ratni zločin protiv civilnog stanovništva, opisano i kažnjivo po čl. 120. st. 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske (Nar. nov. br. 31/93, 39/93, 108/95, 16/96 i 28/96).

Optuženik se oslobađa plaćanja troška kaznenog postupka temeljem članka 123. st. 1. ZKP.

Obrazloženje

Kazneni postupak protiv optuženog Ilije Vorkapića započeo je temeljem optužnice Okružnog državnog odvjetništva u Osijeku broj KT-265/92 koja je zaprimljena u Županijskom državnom odvjetništvu u Vukovaru pod poslovnim brojem DO-K-39/00 od 03. studenoga 2000. godine. Ovom optužnicom stavljeno je na teret optuženima Ljubanu Devetaku, Milanu Devčiću, Milenku Rudiću, Željku Krnjajiću, Slobodanu Zoraji, Željku Brajkoviću, Iliji Kresojeviću, Milanu Renduliću, Obradu Tepavcu, Radovanu Tepavcu, Zoranu Tepavcu, Milanu Tepavcu, Milanu Radojčiću, Milanu Vorkapiću, Dušanu Grkoviću, Miloradu Vorkapiću, Đuri Prodanoviću i Iliji Vorkapiću da su počinili kaznena djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava, krivično djelo genocida iz čl. 119. st. 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske i ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske, u daljem tekstu OKZRH, (Narodne novine br. 31/93, 39/93, 108/95, 16/96, 28/96).

Na glavnoj raspravi od 15. prosinca 2010. godine postupak je razdvojen prema optuženom Iliji Vorkapiću, a optužnica je izmijenjena na glavnoj raspravi od 04. studenog 2011. godine u odnosu na optuženog Iliju Vorkapića, pa se ovako izmijenjenom optužnicom optuženik tereti za počinjenje krivičnog djela iz članka 120. st. 1. OKZRH (list 757 spisa).

Obzirom da je optuženi Ilija Vorkapić bio nazočan od zakazivanja glavne rasprave i sve vrijeme dok je postupak trajao, optuženiku je ukinuta mjera pritvora rješenjem izvanraspravnog vijeća ovog suda broj Kv-144/03 od 01. listopada 2003. godine. Ovim rješenjem izrečene su mjere opreza zabranom napuštanja boravišta na adresi gdje boravi u Lovasu i oduzimanjem putnih isprava. Mjera pritvora zamijenjena je jamstvom u visini 100.000,00 kuna, te upisom zaloga na nekretnini u vlasništvu optuženika za navedeni iznos.

Po provedenom postupku, u svojem završnom govoru zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Vukovaru predložio je da se optuženik oglasi krivim i kazni po zakonu.

Optuženi Ilija Vorkapić se očitovao o optužnici u smislu članka 320. st. 3. Zakona o kaznenom postupku izjavivši da se ne osjeća krivim.

Opt. Ilija Vorkapić u svojoj obrani navodi da nije bio pripadnik paravojnih postrojbi i da selo Lovas nije napuštao tijekom 1991. godine, pa niti kasnije jer je ostao u selu živjeti sve vrijeme do današnjeg dana. Također poriče da je sudjelovao u protjerivanju nesrpskog stanovništva iz sela, mučenju stanovnika Lovasa, niti da bi išao po kućama i odnosio stvari kako je navedeno optužnicom.

Nakon okupacije sela, odnosno četvrti dan nakon pada sela bio je u obvezi javiti se u mjesni ured gdje su se javili svi muški mještani Lovasa i tu je dobio zelenu uniformu tadašnje JNA. Prema rasporedu bio je zadužen doći i javiti se u mehaničarsku radionicu u 14,00 sati, i to u zgradu gdje je bila portirnica radi osiguranja objekta. Ovu naredbu dobio je istoga dana u mjesnom uredu od Đure Prodanovića koji je pravio raspored osiguranja objekata. Cijeli raspored je čitao glasno, a ostali su išli osiguravati druge objekte u selu i poljoprivrednu zadrugu. Kada je došao ispred radionice obratio mu se vojnik koji je stajao u grupici ispred kapije pa ga je pitao zašto nije ušao u radionicu, da bi optuženi odgovorio kako nije ušao jer mu to nitko nije naredio, odnosno nije znao treba li ući u dvorište. Taj isti vojnik odgovorio je: „Tko si ti da moraš znati bilo što o nekom sastanku“.

Dalje u obrani navodi da je taj vojnik stajao u grupi sa još četiri ili pet drugih vojnika i da su optuženom svi bili nepoznati, da su otvorili metalnu kapiju mehaničarske radionice kroz koju su polako propuštali mještane Lovasa, a pri tome svakoga pregledali prije nego bi ušli u dvorište. Za to vrijeme optuženi je ostao stajati na ulazu u portirnicu. Nešto kasnije je ušao u portirnicu i sjeo te nije izlazio napolje. Optuženi je tada shvatio da se ne radi o sastanku mještana kako je ranije bilo rečeno kao razlog poziva, a pogotovo kada je vidio te strane vojnike u maskirnim uniformama da drže uperene puške u smjeru mještana Lovasa koji su posjedali na klupe.

Slijedećeg dana ujutro optuženi je napustio stražarnicu, a Ljubana Devetaka je sreo toga istog jutra na ulazu u dvorište radionice, pri tome su se mimoišli. Iskazuje da nije bio prisutna kada su odvajali ljude koji će ići na minsko polje i da nije bio prisutan kada su ljude maltretirali te noći u dvorištu mehaničarske radionice. Iz porte gdje je sjedio te noći mogao je vidjeti mještane Lovasa kako sjede jedan do drugoga na drvenim klupama i tako su ostali cijelu noć sjediti pognute glave, dok su neki hodali između njih i svijetlili im po licu malim baterijama. Navodi da je to sve bila vojska i nitko od poznatih nije došao i bio uz te nepoznate vojnike.

Optuženi je dalje izjavio da je za događaj na minskom polju čuo popodne kada se išao javiti u mjesni ured.

Osim što je radio na osiguranju objekata, a tom prilikom je dobivao pušku poliautomatsku koju bi po proteku dežurstva ostavljao u mjesnom uredu. Osim osiguranja

objekata po potrebi je vozio traktor u poljoprivrednoj zadruzi, pa je tako prvih dana razvažao kruh za sve mještane sela po nalogu Milana Miljkovića. Miljković je raspoređivao Srbe i Hrvate na različite poslove, spremanje dvorišta, vađenje sjemenske repe, rad u vinogradu i drugo. Na ekonomiji su inače radili stanovnici Lovasa bez obzira na nacionalnost jer su usjevi ostali neubrani. Ti ljudi nisu bili obilježeni ni na koji način, iako optuženi kaže da je viđao stanovnike sa bijelim krpicama na rukavu, a to je bilo prije javljanja u mjesni ured, dakle treći ili četvrti dan nakon napada na selo.

Optuženi je obrazložio da je nosio maslinastu zelenu uniformu samo kada je bio obavezan ići u dežurstvo obzirom da nije bio pripadnik teritorijalne obrane. Nije smio odbiti uniformu jer su u selu bili dragovoljci i od njih se najviše strepilo, a također su bili „dragovoljci iz Srbije“ te pripadnici postrojbe „Dušan silni“. Optuženi ne zna po kojem kriteriju je dobio uniformu pa navodi imena seljana hrvatske nacionalnosti koji su također zadužili uniformu i prema mišljenju optuženika u mjesnom uredu su dali uniformi koliko su imali. Osobe koje su bile pod vojnom obvezom imale su uniformu kod kuće i takvu su obukli i nosili.

Također, optuženi poriče da je išao po kućama otimati stvari mještana. Navodi jedan slučaj kada je po naredbi išao traktorom po selu da bi se skupila posteljina i pokrivači i da je tada bio zajedno sa Milanom Rendulićem, Željkom Brajkovićem i Ilijom Kresojevićem. Tom prilikom od mještana nisu otimane stvari, samo su uzimali najnužnije onoliko koliko su im mještani mogli dati.

Tijekom postupka ispitani su svjedoci Rozalija Jonak, Ljubica Adamović, Stjepan Peulić, Branka Balić, Željko Cirba, Stanislav Franjković, Ivan Mujić, Ljubomir Solaković, Martin Šafarik, Marko Kesegić, Antun Pavošević, Marin Pejak, Marin Mađarević, Katica Palijan, Tomislav Šelebaj, Vikica Ramljak (Filić), Đurđica Ana Vidić, Jakob Balić, Ljubica Balić, Marija Franjković, Šimun Pejić, pročitan je iskaz svjedoka Marka Filića od 23. rujna 2003. godine (list 270. spisa), pročitan je iskaz svjedoka Milka Kesera od 14. travnja 1993. godine (list 171 – 183 spisa) i sa glavne rasprave od 17. lipnja 2004. godine (list 429 – 431 spisa), Marka Grčanac (list 154 – 159, 295 – 297 spisa), izvršen je uvid u nalaz i mišljenje vještaka sudskomedicinske struke dr. Ante Blažanovića kojim je naveden uzrok smrti osoba ekshumiranih u masovnoj grobnici u Lovasu. Pročitan je nalaz i mišljenje vještaka sudskomedicinske struke dr. Ante Blažanovića kojim su navedene tjelesne ozljede oštećenika Mate Mađarevića, Stjepana Peulića, Ivana Mujića, Pave Antolovića, Berislava Filića, Marka Filića, Zlatka Tome, Ljubomira Solakovića, Milana Radmilovića, Željka Franciskovića, Emanuela Filića, Petra Vulete, Lovre Gerstnera, Vjekoslava Balića, Đure Filića, Marina Pejaka, Dragana Sabljaka i Stanislava Franjkovića (list 796 – 861 spisa), i izvod iz kaznene evidencije Ministarstva pravosuđa, Odjela za kaznene evidencije od 07. 12. 2011. godine.

Iskazi svjedoka Miika Kesera pročitan su uz suglasnost stranaka nakon što je svjedok ispričao nedolazak bolešću i dostavio sudu liječničku dokumentaciju.

Iskaz svjedoka Marka Filića također je pročitan uz suglasnost stranaka budući da je svjedok preminuo, o čemu je sud obaviješten iz Matičnog ureda Tovarnik 30. prosinca 2011. godine.

Iskaz svjedoka Marka Grčanca pročitan je uz suglasnost stranaka jer svjedok zbog starosti i zaboravljivosti nije mogao iskazivati, što je utvrđeno pri pokušaju ispitivanja svjedoka u njegovom domu dana 10. siječnja 2012. godine.

Iskazi svjedoka Željka Cirbe i Stanislava Franjkovića koji su ispitani 20. studeni 2009. godine nisu ocjenjivani u dokaznom postupku, budući da je u zapisniku glavne rasprave nije unijeta suglasnost stranaka irješenje o snimanju tehničkim uređajem.

Svjedok ROZALIJA JONAK u iskazu iz istrage od 17. veljače 1993. godine (list 48 spisa) i na glavnoj raspravi od 30. rujna 2009. godine (list 687 spisa) navodi da nakon pada sela nije vidjela optuženog Iliju Vorkapića jer nije smjela izlaziti iz kuće kao civil, a također nije vidjela da je uzimao stvari po kućama. Svjedokinja tvrdi da nije vidjela opt. Vorkapića, ali je čula da je nosio odoru tadašnje JNA, nije vidjela da je optuženi uzimao stvari po kućama. Ne sjeća se da li je vidjela optuženika u zadrugi.

Svjedok LJUBICA ADAMOVIĆ (list 687 spisa) iskazuje da je na dan napada na selo bila u kući sestre njezinog supruga u Lovasu. Nakon minobacačkog napada u kuću su provalili vojnici, odnosno trojica njih koje nije poznavala, ali je zapamtila da se jedan zvao Aco, lice mu je bilo puno ožiljaka i držao je nekakav papir. Uzeli su sav novac i zlatninu. Tada je došla još jedna grupa četnika u kojima su bili neki Petronije i Kosta. Gurali su ih u podrum prijeteci da će za njima baciti bombe, međutim jedan od njih zvao se Slavoljub Ivanović i on je tražio da civile ostave na miru. Slavoljub je rekao da ti što su ih opljačkali svašta spremaju, te predložio da se negdje sklonu. Odveo je svjedokinju i članove njezine obitelji u kuću Ilije Vorkapića gdje su ostali dva dana. Na kraju su bili prebačeni u kuću Bore Kesera gdje su ljudi dovođeni i tučeni. U toj kući je bio štab i tu je vidjela Ljubana Devetaka i druge srbe koji su tukli ljude. U kući optuženog Ilije Vorkapića svjedokinja je bila od 10. listopada poslije podne do 12. listopada i za to vrijeme Ilija Vorkapić je bio stalno kod kuće. Na glavnoj raspravi od 30. rujna 2009. godine je iskazala da je sa djecom otišla u kuću Ilije Vorkapića i da su je primili dragovoljno te da su bili ljubazni prema njima. Život joj je spasio vojnik rezervista Slavoljub Ivanović koji je presjedio cijelu noć na stepeništu podruma Ilije Vorkapića, tako da osjeća zahvalnost prema tom vojniku i obitelji Ilije Vorkapića. Tu noć Ilija Vorkapić je bio na kauču u svojoj kući, u civilnoj odjeći.

Svjedok STJEPAN PEULIĆ iskazuje prema zapisniku od 28. travnja 1993. godine (list 197 spisa), te na glavnoj raspravi od 30. rujna 2009. godine (list 687 spisa), pa navodi da je bio u grupi mještana koji su natjerani u minsko polje, ali da je preživio. Dodaje da su četnici zapalili pogon Borova u Lovasu, te da zna za Ivana Rendulića i za Iliju Kresojevića da su bili u grupi vojnika koji su pratili zatočnike u minsko polje, za Dušana Grkovića da je oteo automobil Milku Keseru, za Đuru Prodanovića da je bio glavni u mjesnoj zajednici i da je raspoređivao grupe za prisilni rad.

Svjedok je vidio Iliju Vorkapića nakon pada sela u vojnoj uniformi, sa puškom Kalašnjikov kada je išao u dućan. Nakon toga optuženika nije vidio u selu niti drugdje. Nije vidio niti čuo da je optuženik pljačkao kuće Hrvata, lišavao ili zlostavljao mještane sela.

Vidio je optuženog Vorkapića kod kuće obzirom da stanuje možda dvjesto metara dalje, pa kasnije nakon pada sela vidio ga je u dućanu i optuženik je tad bio obučen u vojnu uniformu sa puškom zvanom kalašnjikov. Nakon toga optuženika više nije vidio u selu, niti gdje drugdje.

Svjedok je čuo da je Katica Pavličević stradala prvog dana okupacije sela i da joj je tenk prešao preko glave. Kasnije kada se malo smirilo vidio je da iz kuće Katice Pavličević stvari odvozi žena iz daljeg komšiluka po prezimenu Momčilović. Stvari pokojne Katice Pavličević nije vidio kod Ilije Vorkapića.

Svjedok ističe da nije čuo niti vidio da je optuženik zlostavljao mještane Lovasa, lišavao ih života i pljačkao kuće hrvata.

Svjedok IVAN MUJIĆ je izjavio na glavnoj raspravi od 16. prosinca 2009. godine (list 708 spisa) da je dobio naredbu od Željka Brajkovića, zv. „Kinez“, da zajedno sa Josipom Antolovićem i Ostrun Josipom ide po ulici V. Nazora i iz kuća iznose madrace, deke i jastuke. Traktorom je upravljao Milan Rendulić, a svjedok je sa ovom dvojicom ulazio u prazne kuće gdje su uzimali posteljinu za potrebe vojske i to sve tovarili na traktor. U kućama gdje je bilo ljudi objasnili su da dragovoljno predaju pokrivače za potrebe vojske. Za sve vrijeme kako su se kretali ulicom, njih trojicu civila pratili su Ilija Vorkapić i jedan pripadnik paravojsnih formacija s nadimkom Kosta. U početku je skupljanje pokrivača išlo sporo, pa su pred kraj ulice Vorkapić i taj Kosta odlučili drugačije postupati tako što su nogom otvorili vrata, pronalazili ljude i prstom pokazali koje stvari žele ponijeti, dok je svjedok unosio stvari u traktor odnosno traktorsku prikolicu. Ovaj posao smatra da je radio pod prinudom jer su Vorkapić i vojnik nadimkom Kosta bili naoružani automatskom puškom. Dok za ophođenje opt. Vorkapića ne bi mogao reći da je bilo grubo. Kasnije je Iliju Vorkapića viđao u prolazi i on je tada bio u vojničkoj uniformi, protekom svih ovih godina ne sjeća se da je s njim razgovarao bilo što drugo osim što su se pozdravili.

Svjedok LJUBOMIR SOLAKOVIĆ (list 709 spisa) izjavljuje da je u vrijeme napada na selo bio u obiteljskoj kući i potražio zaklon u podrumu kada je selo napadnuto. Optuženog Iliju Vorkapića nije vidio toga dana niti kasnije nakon što je selo okupirano. Iako je bio u selu do 23. prosinca 1991. godine nije čuo da su neki išli po kućama i skupljali posteljinu, a za optuženika nije čuo da se njegovo ime spominje u tom kontekstu niti u bilo kojem drugom.

Svjedok MARTIN ŠAFARIK (list 717 spisa) izjavljuje da se prva dva dana od zauzeća sela skrivao, a treći dan je čuo od pokojnog Antuna Kovačevića da se svi mještani, muški i ženski, hrvatske nacionalnosti, moraju prijaviti u dvorište zadruge Milanu Radojčiću. svako jutro pa nadalje i on se tako javljao, pa mu je svako jutro bio priopćen raspored rada i bio je upućivan ovisno o potrebama hraniti stoku, voziti drva do šume i pokapati mrtve po selu. Zna da je po njega došao Šima Pejić i rekao da moraju ići to raditi.

Svjedok nema saznanja i nije čuo da su ljudi koji su sakupljali posteljinu i deke oimali te stvari od mještana. Osobno je dobio naređenje od Đure Prodanovića koji je tada bio obučen u maskirnu vojnu odoru i on je naredio taj rad izvan sela na zadružnoj ekonomiji. Na ekonomiji su radili svi hrvati osim Marka Japundže koji je bio srpske nacionalnosti.

Pri sahranjivanju osoba stradalih u minskom polju nije vidio u selu optuženog Iliju Vorkapića.

Svjedok MARKO KESEGIĆ (list 729 spisa) iskazuje da je radio u pekari u Vupiku prije napada na selo, pa je prije same okupacije došao kod njega kući Adam Rendulić i pitao da li je voljan peći kruh za selo. Vidio je optuženog Vorkapića da je vozio traktor nakon što je selo okupirano i da je bio jedini majstor mehaničar u selu. Dolazio je kod Kesegića po kruh, natovarilo je kruh i otišao. Prema svjedoku optuženi se ponašao jednako kao i ranije, a svjedok se ne sjeća što je optuženi imao od odjeće na sebi. Svjedok dalje iskazuje da je cijelo vrijeme rata ostao u Lovasu, te da je imovina seljana opljačkana i to su najviše činili oni koji su došli sa strane, ljudi u uniformama iz raznih postrojbi. U selu je živio sa obitelji cijelo vrijeme okupacije sela i kasnije, tako da je viđao rezerviste i čuo da su prikupljali stvari iz napuštenih kuća iako ništa od toga nije osobno vidio. Svjedok nema saznanja tko je nosio stvari iz kuće Katice Pavličević.

Svjedok ANTUN PAVOŠEVIĆ (list 730 spisa) izjavio je da je bio prinuđen napustiti selo 10. listopada 1991. U rit koji seljani zovu banjara. Prije okupacije sela nije viđao Iliju Vorkapića, a nakon mirne reintegracije sreo ga je u poljoprivrednoj zadrugi. Tada

su se pozdravili pošto nije imao razloga imati nešto protiv njega. Pozdravili su se i sada u sudskom hodniku.

Svjedok MARIN PEJAK (list 730 spisa) je iskazao da nakon pada sela dobiva radnu obavezu da radi u šumi zajedno sa još desetak mještana. Nije vidio optuženog Vorkapića kad su ih pozvali u zadrugu i odredili radnu obavezu niti ga je vidio na drugim mjestima, već samo kada bi išao po kruh i to je bilo u prolazu. Svjedok opisuje dane zatočeništva u podrumu zgrade sadašnje općine, međutim ne spominje imena stražara, s tim da se sjeća vojne odjeće Ilije Vorkapića kada je dolazio po kruh.

Dalje navodi da je posteljину predao vojniku po imenu Kosta koji je tada bio naoružan i tada su mu otjerali iz dvorišta kamion, tri kobile te dvadesetak svinja, s tim da svjedok ne poznaje osobe koje su to učinile. Tu imovinu odnijeli su u zadrugu a svjedok zbog straha nije smio proviriti iz kuće pa tako nije siguran da li je to učinila vojska ili druge osobe.

Svjedok BRANKA BALIĆ (list 738 spisa) je bila u Lovasu kod majke i oca nakon okupacije sela i iskazala je da su svi pripadnici srpske nacionalnosti nakon što je selo zauzeto bili obučeni u različite vojne odore. Svjedokinja je vidjela civile, mještane sela Lovas kada su ujutro izlazili iz dvorišta mehaničarske radione, odnosno zadruge i vidjela je opt. Iliju Vorkapića da stoji na ulici pored ulaznih vrata u dvorište zadruge. Na sebi je imao odoru tadašnje JNA, maslinastosive boje i preko ramena obješenu pušku. Drugi puta vidjela ga je u zgradi osnovne škole gdje je sa drugim ženama bila upućena čistiti zgradu. Tada ga je vidjela samo u prolazu.

Dalje navodi da su ljudi odvođeni iz dvorišta poljoprivredne zadruge prije podne, ali ne zna točno koliko je bilo sati, te da je drugi dan od zauzimanja sela odlučila sa djecom otići iz kuće roditelja, kod tetaka koje su stanovale u ulici Vladimira Nazora u Lovasu.

Svjedok MARIN MAĐAREVIĆ (list 741 spisa) je iskazao da je ostao u selu i bio zatočen u dvorištu poljoprivredne zadruge 17. listopada 1991. godine, te da su mještane u dvorištu čuvali i premlaćivali pripadnici srpske nacionalnosti čija imena navodi kao Petronije, Nikola, Joca, Kum i Dragan. Optuženog Iliju Vorkapića nije vidio tu noć, i ujutro kada je nastao opći haos i masakr jer su pripadnici paravojnih postrojbi batinali zatočeničke noževima, palicama i nogama. Svjedok tvrdi da je vidio opt. Iliju Vorkapića za vrijeme tog batinanja kako stoji obučen u SMB uniformu, a u ruci je držao automatsku pušku kalašnjikov, pored Ljubana Devetaka, na udaljenosti 5 – 6 metara od porte. Svjedok dalje navodi da je izgubio svijest zbog silnog batinanja i došao k svijesti kasnije u nekoj prostoriji u okviru zadruge odakle je prevezen u Šid radi šivanja rana.

Svjedok navodi da je ovo jedini slučaj kada je vidio Iliju Vorkapića nakon okupacije sela i da ga više nigdje nije susreo. Tek po provedenoj reintegraciji 1998. godine ponovno je sreo Iliju Vorkapića u selu Lovas.

Svjedok nema saznanja da je opt. Vorkapić uzimao stvari iz kuća mještana, navodi da je osoba po prezimenu Brajković tražio od supruge posteljину za vojsku, ali tom prigodom nije vidio optuženika.

Svjedok KATICA PALIJAN (list 742 spisa) je vidjela optuženog Iliju Vorkapića nekoliko puta nakon što je selo zauzeto, i svaki puta je bio u uniformi sa kapom petokrakom, a ponekad je vidjela da ima pušku preko ramena, ali ne uvijek. Vidjela ga je samo na ulici, a ne na drugim mjestima. Svjedokinja nema saznanja da je optuženik otuđivao stvari iz hrvatskih kuća nakon što je selo zauzeto.

Svjedok TOMISLAV ŠELEBAJ (list 751 spisa) je dobio pismenu obavijest Đure Prodanovića da treba sakupiti stanovnike Lovasa radi određivanja radne obveze, skupljanja drva u šumi, berbe grožđa i drugih poslova. Svjedok je bio dobošar u selu i na ovaj način obavijestio je mještane sela da se sakupe u mehaničarsku radionicu.

Obzirom da se kretao po selu više od ostalih, sretao je optuženog Vorkapića kad bi prolazio centrom sela i vidio ga je u odori tadašnje jugoslavenske narodne armije. Nosio je pušku na ramenu kao i drugi mještani srpske nacionalnosti. Međutim, tada je obuklo uniforme bivše JNA i više hrvata: Šimo Pejić, Milan Rendulić, Ivica Filić, Vlado Somborac.

Na dan kada su seljani bili sakupljeni u dvorištu radionice vidio je optuženika u vojnoj odori i sa naoružanjem, međutim on je bio jedno vrijeme u dvorištu, a onda izašao napolje. Svjedok ne može sa sigurnošću reći da li je optuženik izašao iz dvorišta prije prozivke koju je naredio Ljuban Devetak poslije sedam sati ujutro. Svjedok nije vidio kada je optuženik ušao u dvorište toga jutra, pa pretpostavlja da je u dvorištu bio vrlo kratko jer mještani nisu bili pored čuvara. Svjedok tvrdi da među stražarima nije bilo njihovih seljana, već kako je saznao to su bili vojnici JNA iz Valjeva. Kada je bilo naređeno da ustanu i krenu prema ulici, a onda prema izlazu iz sela, za sve to vrijeme i kasnije na minskom polju svjedok nije vidio opt. Iliju Vorkapića.

Nakon što je preživio minsko polje, svjedok izjavljuje da je viđao u selu optuženika u blizini općine ili škole, da je to bilo samo u prolazu i da optuženi nije bio nasilna osoba i nije bio neprijateljski raspoložen prema mještanima nesrpske nacionalnosti.

Svjedok dalje izjavljuje da nema saznanja, a nije niti čuo da je optuženik pucao po kućama hrvatskog stanovništva, palio kuće, uzimao tuđu imovinu, niti da je sudjelovao u mučenju zarobljenih mještana. Takvih saznanja nema niti od kada se vratio u selo, a prošlo je već 13 godina od tada i nije čuo niti od drugih mještana da je optuženik tako što činio.

Svjedok VIKICA RAMLJAK (FILIĆ) (list 755 spisa) je iskazala da je optuženog Vorkapića vidjela prvi puta na njivi u blizini sela gdje je braća kukuruz s ostalim Hrvatima u prvoj polovini mjeseca studenog 1991. godine. Optuženi Vorkapić je tada nosio hranu njima koji su radili u polju i bio je u civilnoj odjeći, on je čekao dok se hrana pojede, a onda je sakupio suđe i otišao u selo. Nikoga nije maltretirao niti je bio neljubazan prema njima.

Drugi puta je vidjela optuženika koji je bio zajedno sa Šimom Pejićem, inače Hrvatom po nacionalnosti. Svjedokinja je tada bila zatočena u zgradi općine, pa je kroz prozor vidjela optuženika u odori tadašnje JNA i bez naoružanja. Svjedokinja izjavljuje da ne zna ništa više o optuženiku.

Svjedok ĐURĐICA ANA VIDIĆ (list 755 spisa) je vidjela optuženika s još nekima u pratnji, ali se ne sjeća imena tih osoba. Tada su išli po selu i optuženik je tražio od mještana posteljina za vojsku. Nakon što je svjedokinja dala deku i jastuk pitala je treba li još što dati, a on je rekao da ne treba i da je to dovoljno. Pri tome posteljina nije otimana niti nasilno oduzimana, optuženi je lijepo pitao da li ima posteljine i svjedokinja je posteljina dala.

Drugi puta vidjela ga je na dan kada je ubijen svjedokinjin brat u podrumu kuće koja se nalazila preko puta svjedokinjine kuće. Brata su izvukli ljudi koji su u selu bili zaduženi za pokope i s njima je bio i optuženi Vorkapić. Po mišljenju svjedokinje, Vorkapić je bio poslan od vlasti iz općine da bi nadzirao pokop, zamolila ga je da ide s njima do mjesnog groblja i optuženik je dozvolio da brat bude sahranjen u obiteljsku grobnicu. Prema svjedokinji optuženik nije bio neljubazan ni tada, a niti kasnije.

Svjedok JAKOB BALIĆ (list 764 spisa) je iskazao da nema saznanja što je radio i gdje se nalazio optuženik prije i nakon okupacije sela budući da je svjedok otišao iz sela na dan kada je bilo napadnuto. Prije napada na selo također nije vidio optuženika jer se nije kretao po selu.

Svjedok MARKO FILIĆ (list 270 spisa) iskazao je u istrazi 19. veljače 1993. godine da je živio u Lovasu sa obitelji i bio član Kriznog štaba te da je očekivao rješenje na miran način sve do zadnjeg dana, međutim 10. listopada 1991. godine četnici su počeli tući Lovas, te ušli u selo sa svih strana. Glavni kolovođa četnika bio je mještаниn Ljuban Devetak, tako da je svjedok uhapšen u svojoj kući dva dana kasnije i bio zatvoren u zadrugu četiri dana, a potom odveden u podrum mjesnog ureda. S njim u podrumu bilo je još dvanaest mještana koji su kasnije poubijani. 17. listopada 1991. saslušavao ga je časnik bivše JNA, a 17. listopada odveden je u radionu zadruga kada je tu došlo još 80 mještana Lovasa. Bilo je naređeno da svi sjednu na klupe, a čuvali su ih vojnici sa kokardama na kapi, dok su u rukama imali razne predmete, noževe, šipke, kablove i slično. Grupa vojnika od njih tridesetak stajala je u jednom kutu i sve to promatrala. Tada su čuli četničku komandu i počeli batinjanje. Ti četnici koji su tukli nisu bili iz Lovasa. Sjeća se njihovih nadimaka: Petronije, Nidžo, Kosta, Dragan i Aco, sve su to bili Zemunci. Tukli su ih palicama, žicom, kablovima, boli su noževima i drugim predmetima koje su imali u rukama. Dvojici su otpili noge i ruke dok su ostali to sve promatrali. Ponavlja da je to sve vidjela vojska ali se nije uplitala. Bilo je prisutan i Ljuban Devetak koji je sve to gledao, a u zgradi je bio i Goran Hadžić. Maltretiranje se smirilo do jutra kada su u osam sati otjerani van u kolonu. Vodili su ih do polja djeteline s uperenim oružjem pa je u grupi četnika prepoznao mještane Milana Rendulića i Iliju Kresojevića. Svjedok opisuje događaje u minskom polju, pa nakon ranjavanja bio je prevezen u Šid i potom vraćen u Lovas. Nakon drugog povratka iz Šida ponovno su ga tukli u četničkoj prostoriji, a sutradan ga je vojska dovela do kuće gdje su bili žena i kćerka koje su također dobile batine. Iza toga događaja četnici su najmanje 10 puta upadali u kuću, tukli nas, prijetili, ukrali novce, zlato i sve drugo. Navodi da je u njegovu kuću upao Zoraja Slobodan sa grupom četnika te mu prijetio tako da je 26. prosinca 1991. morao napustiti selo.

Na glavnoj raspravi od 23. rujna 2003. godine svjedok je iskazao istovjetno te dodao da je u dvorištu mehaničke radionice bilo osamdeset seljana zatočenika postrojenih u dvorištu, a sieća se da je bilo puno više vojske JNA i dobrovoljaca. Ljuban Devetak je tad imao na glavi šešir, a na ramenu kalašnjikov te prozivao prezimenom i odvajao ljude. Pri izlasku iz dvorišta vidio je optuženog Iliju Vorkapića sa puškom gdje stražari na ulazu. Osim na kapiji, optuženog Iliju Vorkapića više nije viđao, već njegovog brata Milana Vorkapića.

Svjedokinja LJUBICA BALIĆ (list 869 spisa) iskazala je da poznaje optuženog Iliju Vorkapića od uvijek i da je on vjerojatno rođen u selu Lovas, te da nikada nije bila s njim u zavadi. Optuženog nije uopće vidjela nakon 10. listopada 1991. godine niti je čula od drugih seljana da je bio u uniformi, a nije čula da je nešto radio za vrijeme okupacije sela i njoj nitko od mještana sela nije dolazio u dvorište za sve vrijeme dok je bila u svojoj obiteljskoj kući. Ne spominje da bi joj netko odnosio stvari iz kuće, s tim da se sjeća da je jedan dan čula sa ulice kako netko viče da iznese dva čebeta, pa je ona iznijela dvije deke i stavila ih na stolicu pored kapije, tako da nije gledala tko je uzeo te deke. Svjedokinja tvrdi da ništa drugo od nje nije traženo niti ukradeno iz dvorišta i kuće. U svom iskazu spominje da su kasnije došli rezervisti i rekli da kapija prema ulici mora ostati otvorena te da mora staviti bijele krpe na vanjsku stranu kapije. Bilo je također naređeno da mora nositi bijelu traku na rukavu ako bi se kretala po selu, pa kako nije išla nikuda tu traku nije niti nosila.

Svjedok MARIJA FRANJKOVIĆ (list 870 spisa) navodi da je sve vrijeme nakon što je selo palo bila u podrumu kuće zajedno sa suprugom i susjedima. Nakon prestanka

pucnjave 10. listopada 1991. godine svi su istjerani iz podruma napolje u šamac. Spominje da vojnici koje je uočila nisu bili mještani Lovasa, neki su nosili maske preko lica sa prorezima na očima, a neki su bili u uniformama i te vojnike svjedokinja nije poznavala. Iz šamca na ulici otjerana je zajedno sa drugim civilima u zadrugu, međutim bila je puštena istoga dana. U dvorištu zadruge je bila skupljena zajedno sa drugim mještanima i nije smjela gledati sa strane tako da nije nikoga vidjela. Svjedokinja izjavljuje da nikada nije vidjela Iliju Vorkapića nakon okupacije sela, te da joj iz kuće ništa nije otuđeno iako je ulazna kapija morala biti otvorena.

Svjedok ŠIMUN PEJIĆ (list 872 - 876 spisa) iskazuje da poznaje optuženika i poznato mu je da nije bio mobiliziran, ali je nosio uniformu. Optuženi Vorkapić bio je stalno u selu i radio sa Šimunom Pejićem u zadruzi, zajedno su orali, išli u Bapsku, svjedok tvrdi da je normalno radio svojim traktorom godinu dana te da mu je šef bio isto kao i prije rata Milan Milković iz mašinskog parka. Svjedok kaže da je po okupaciji sela normalno nastavio raditi u zadruzi, samo što više nije bilo plaće, već su bile kartice i bonovi. Dalje svjedok tvrdi da je bilo naređeno nositi kokoši, svinje, drva iz šume ali to nije bila krađa i nitko nije te stvari nosio kući već ljudima iz zapadne Slavonije se to dijelilo, s tim što su hrvati isto dobili. Sve ovo naredio je Ljuban Devetak, a bilo je i drugih koje svjedok ne poznaje i te osobe imala su lažna imena. Svjedoku je konkretno naredio da to radi jedan čovjek što je bio u mjesnom uredu i taj čovjek nije iz Lovasa.

Optuženog Iliju Vorkapića je vidio u uniformi samo u određenim prilikama kada nije bio u zadruzi. Dalje izjavljuje da su svi u selu dežurali, i hrvati da su dežurali jer je to bila teritorijalna obrana, dežuralo se na četiri punkta oko sela. Po danu je svjedok morao raditi traktorom, a noću bi morao dežurati s tim što to nije radio svaku noć, tako su svi morali dežurati koji su ostali u Lovasu. Svjedok se ne sjeća da li je vidio opt. Vorkapića u dvorištu mehaničarske radione, kaže da su svi umirali od straha i da su tu bili i neki ljudi koji su se lažno predstavljali imenima Aždaja, Kosta i Zmija, da su oni tukli i maltretirali, izživljavali se, međutim opt. Iliju Vorkapića nije vidio.

Svjedok MARKO GRČANAC (list 872, 154 - 159 spisa) izjavio je na zapisnik od 26. ožujka 1993. godine pred Okružnim sudom u Rijeci da je u selu bio do 18. 10. 1991. godine, a tada je zarobljen i odvezen u logor Begejci na području Banata u Republici Srbiji. Prije odlaska iz sela objasnio je da su borbe na dan okupacije sela trajale nekoliko sati, da su otpor i obranu vršili pripadnici Zbora Narodne garde koji su bili povučeni prema Iloku. Svjedok nije sudjelovao u ovim borbama, pa kaže da su svi civili uključujući starce, ženu i djecu ostali u selu. Po kazivanju svjedoka u selo je prvo ušla policijska formacija od oko 80 ljudi i nju su činili većinom srbi rođeni u selu Lovas. Kasnije svjedoka je ispitivao jedan oficir iz odreda „Dušan Silni“ i njemu je svjedok objasnio da se u selu normalno živjelo, te da su srbi više-manje svi odiazili u policiju, sudove i lokalnu vlast. Drugog i trećeg dana okupacije sela došle su nove jedinice „Arkanovaca“, neki mađari, Slovaci i na kraju vojska tadašnje JNA. Izjavio je da je svaka ulica imala svoju komandu, a među njima najgori su bili upravo Srbi rođeni tu u Lovasu koji su sačinjavali neki njihov policijski odred.

Svjedok je iskazao u istrazi da su sve osobe sa istražnog zahtjeva, odnosno rješenja o provođenju istrage Okružnog suda u Osijeku, dakle svih 18 osoba bili pripadnici toga odreda policije koji je prvog dana ušao u selo. U daljem iskazu navodi što je sve uzeto članovima obitelji, navodeći da je bure od 200 litara nafte odnio zet Ivana Kraljevića, Vorkapić - ali ne zna kako se zove. Svjedok ne može imenovati tko je sve bio među mještanima koji su prvi ušli u selo i u tom odredu koji je počeo paliti hrvatske kuće i to od groblja pa sve dalje kroz cijelo selo. Uočio je sve to promatrajući kroz prozor, pa je tako vidio da su zapalili kuće oba sina i kuću unuka Josipa, te dućan koji je bio butik snahe. Nije mogao zapamtiti sve optuženike koji su sudjelovali u tom paljenju i otimanju ali se sjeća da su u toj

grupi bila i tri nepoznata čovjeka iz sela Tovarnika i Opatovca. Svjedok dalje opisuje događanja u selu, da je išao u trgovinu, da je bio uhićen i stavljen u policijski automobil pa nakon toga odvezen na ispitivanje. Prvo ga je ispitivao pripadnik postrojbe „Dušan Silni“, a onda Milan Devčić i Tepavac kojemu ne navodi ime.

Svjedoku nije poznato o naređivanju i provođenju prisilnog rada, nema saznanja o bilo kakvim silovanjima u selu.

Svjedok MILKO KESER (list 864, 171 – 187, 426 – 431 spisa) iskazivao je na u istrazi na zapisniku od 14. travnja 1993. godine, a iskaz svjedoka pročitao je na glavnoj raspravi budući da zbog bolesti nije mogao nazočiti. Svjedok je izjavio da poznaje sve optuženike iz rješenja o provođenju istrage Okružnog suda u Osijeku broj Kio-934/92, a na dan kada su neprijateljske oružane snage ušle u selo bio je zatečen na spavanju i prvo se sakrio u vrt dok su djeca, žena i ostala obitelj bili u podrumu kuće. Uvečer su zatekli Grković Dušana u kući i on ih je odveo u zadružni dom u Lovasu gdje je već bilo sakupljeno dosta muškaraca hrvatske nacionalnosti. Tada je prvi puta svjedok vidio Ljubana Devetaka u maskirnoj uniformi sa automatom u ruci. Svjedok navodi da su određeni mještani bili u grupama od po pet – šest ljudi i oni su sa traktorom i kamionom kupili po selu i oko sela uginule životinje i usmrćene ljude, neki su radili za pekara, a sve žene sposobne za rad morale su ići brati voće, jabuke, kukuruze. Svjedoka su raspodijelili da dijeli kruh i to mu je naredio Milan Radojčić pa je taj posao i radio sve do 17. 10. 1991. godine kada je naredeno da svi dođu pred zgradu zadružnog doma. Došlo je stotinjak hrvata i svi su morali prenoćiti u toj zgradi. Drugog dana došao je neki nepoznat čovjek koji je pročitao jednu listu sa otprilike 20-tak imena, među kojima je bilo i ime svjedoka. Njima je naredeno da svi izađu napolje i tada su im prišli naoružani ljudi u različitim uniformama i sa različitim oznakama, u rukama su imali metalne palice, noževe i neka tvrda crijeva. Počeli su tući ih sa tim palicama, udarati nogama u predjelu butina i bosti ih. Jedan visoki plavi čovjek za kojeg svjedok ne zna kako se zove, ali nije iz sela, posebno je tukao jače i deblje ljude. Prije nego što će ih početi tući svjedok se sjeća da im je došao Ljuban Devetak te pojedine iz grupe pitao gdje su im otac i braća, nakon toga Ljubana Devetaka svjedok više nije vidio. Ljuban Devetak je ovom prilikom direktno naredio da se dovedu grupi za batinjanje Luketić Ante i Luketić Pero, dok drugi optuženi nisu tu stajali niti učestvovali. Svjedok je vidio da su neki prolazili, ali im ne navodi imena. Kasnije u grupi koja je vodila zatočenike iz mehaničarske radione prema minskom polju sa sigurnošću tvrdi da je među tim vojnicima bio Ilija Kresojević, Milan Rendulić i Marko Japundžić. Nakon stradanja na minskom polju svjedok je bio liječen u Šidu i vraćen u selo gdje je proboravio do 17. 12. 1991. godine i cijelo vrijeme bio liječen kod kuće.

Svjedok izjavljuje da poznaje opt. Iliju Vorkapića i vidio ga je u uniformi odmah od prvoga dana. Također ga je vidio na dan kada su hrvate prikupljali po selu i vodili u zadružni dom, optuženog je vidio da tamo stoji kao čuvar, tj. portir. On je bio sa svim njima ostalima u zadružnom domu i dvorištu, ali nije bio među naoružanim osobama koje su pratile civile na minsko polje.

Svjedok iskazuje da zna da su četnici koji su došli sa strane u selo na dan napada bili kod Vorkapića i pili rakiju i kavu. Sa četnicima je izašao Ilijin otac Nikolica. Svjedok smatra da je optuženi Vorkapić zapravo imao svoje dužnosti, da je vodio i učestvovao u obavljanju prisilnoga rada. U autu je nosio hranu kada se dijelio obrok za njihovu stražu i radnike, i radnike hrvate koji su bili na prisilnom radu. Svjedok je vidio Iliju da više puta izlazi iz nekih hrvatskih kuća i iznosi neke stvari, hranu, pa je osobno rekao da to mora nositi u Crveni križ jer je dobio takvo zaduženje.

Inače u selo su non - stop dolazili kamioni, praznili su kuće, a roba i stvari se tovarila i odvozila u pravcu Srbije i Beograda.

Na glavnoj raspravi od 17. lipnja 2004. godine svjedok Milko Keser izjavio je da je po njega došao Dušan Grković i još jedan nepoznati te su ga odveli u mjesnu zajednicu. U dvorištu zadruge bio je sa ostalim mještanima koji su pozvani i prenoćio je zajedno s njima na klupama u dvorištu zadruge. Ujutro kada je svanulo vidio je Ljubana Devetaka i još jednu osobu, izašli su obojica van i pročitali tko ide na jednu stranu, a tko na drugu stranu. Kada se obratio Devetaku, on je rukom pokazao i rekao: „Ti tamo nazad“, a tada su krenuli udarati svjedoka neki Kosta, Petronije i jedan visoki dečko iz Pančeva.

Swjedok izjavljuje da je u početku raznosio kruh sa opt. Ilijom Vorkapićem, odnosno bili su zajedno u prostoriji gdje se izdavao kruh. Ovo su činili prema naredbi Milana Radojića koji je rekao da ide dijeliti kruh sa opt. Ilijom Vorkapićem.

Iz Izvatka kaznene evidencije Ministarstva pravosuđa (list spisa 771. spisa) vidljivo je da optuženi nije osuđivan.

Cijeneći obranu optuženika i izvedene dokaze, svaki pojedinačno i u njihovoj ukupnosti, sud nije utvrdio da je optuženi počinio kazneno djelo za koje je optužen.

Ocjena dokaza

Tijekom dokaznog postupka izvršen je uvid u nalaz i mišljenje vještaka sudskomedicinske struke dr. Ante Blažanovića kojim je naveden uzrok smrti osoba ekshumiranih u masovnoj grobnici u Lovasu. Pročitan je nalaz i mišljenje vještaka sudskomedicinske struke dr. Ante Blažanovića kojim su navedene tjelesne ozljede oštećenika Mate Mađarevića Stjepana Peulića, Ivana Mijića, Pave Antolovića, Berislava Filića, Marka Filića, Zlatka Tome, Ljubomira Solakovića, Milana Radmilovića, Željka Franciskovića, Emanuela Filića, Petra Vulete, Lovre Gerstnera, Vjekoslava Balića, Đure Filića, Marina Pejaka, Dragana Sabljaka i Stanislava Franjkovića (list 796 – 861 spisa), pa je nesporno stradanje navedenih osoba od kojih su neke smrtno stradale i ekshumirane u masovnoj grobnici u Lovasu, dok je za preživjele izvršen uvid u sudsko medicinsku dokumentaciju kojom su opisane ozljede i naveden način nastajanja ozljeda. Time je utvrđeno nespornim da su navedeni mještani sela stradali u listopadu 1991. godine od strane pripadnika tadašnje JNA i paravojnih postrojbi kojima su bili priključeni pojedini srbi iz sela Lovas.

Sud je prihvatio iskaz svjedoka Tomislava Šelebaj jer je isti logičan i uvjerljiv cijeneći ga sa iskazima drugih svjedoka. Šelebaj je tada bio dobošar u selu pa se mogao kretati i imati više saznanja od ostalih mještana. Iz iskaza ovog svjedoka proistječe da je optuženi Vorkapić bio u dvorištu mehaničarske radionice i izašao napolje, međutim nije vidio kada je ušao u dvorište toga jutra, pa pretpostavlja da je bio vrlo kratko. Među stražarima nije bilo seljana već su to bili vojnici iz Valjeva. Pri izlasku iz dvorišta i dalje prema minskom polju nije vidio optuženika, a nakon što je preživio minsko polje vidao ga je u selu i tako sve ove godine, vidao ga je u prolazu pa smatra da optuženi nije nasilna osoba niti je bio neprijateljski raspoložen prema pripadnicima nesrpske nacionalnosti.

Da optuženi Ilija Vorkapić nije sudjelovao u maltretiranju i zlostavljanju mještana seljana te noći prije odlaska u minsko polje, svjedoči Šimun Pejić i Marko Filić. Swjedok Filić je bio kao žrtva sve vrijeme noći kada su vršena strašna maltretiranja od strane osoba po imenu Petronije, Niđo, Kosta, Dragan i Aco, međutim te osobe su bile iz Zemuna kako tvrdi svjedok. Swjedok Filić je vidio optuženog Iliju Vorkapića pri izlasku iz dvorišta radione sa puškom gdje stražari na ulazu, dakle osim tu na kapiji tvrdi da ga više nije vidao. Swjedok

Milko Keser također iskazuje da je optuženog Iliju Vorkapića vidio na dan kada su hrvate vodili u zadružni dom, a optuženi je tamo stajao kao čuvar, tj. portir. Sud nije poklonio vjeru ovom svjedoku kada tvrdi da je optuženog vidio u zadružnom domu i dvorištu, zato jer ne navodi kada je to bilo u zadružnom domu i kada u dvorištu, a u nastavku iskaza svjedok ponovno kaže da optuženi nije bio među naoružanim osobama koje su pratile civile na minskom polju. Također svjedok ne obrazlaže gdje se nalazio i odakle mu saznanja da su četnici na dan napada bili kod opt. Vorkapića i tamo pili rakiju i kavu. Prema iskazima ostalih svjedoka na dan napada na selo civili su bili po svojim kućama i u podrumima i objektivno je bilo nemoguće hodati po selu, a svjedok je sa obitelji bio odveden uvečer u zadružni dom.

Sud je djelomično prihvatio iskaz svjedoka Šimuna Pejića kada tvrdi da optuženik nije bio mobiliziran, ali je nosio uniformu. Svjedok Pejić je nakon okupacije sela normalno nastavio raditi u zadruzi, a sa optuženim Vorkapićem je išao orati, svjedoku Pejiću bilo je naređeno nositi kokoši, svinje i drva iz šume, a sve to naredio je Ljuban Devetak i to što je rađeno nije bila krađa jer su hrana i drva bila dijeljena ljudima iz zapadne Slavonije. Ovaj svjedok iskazuje istovjetno kao optuženik u svojoj obrani da je uniformu nosio samo kada su u selu dežurali, pri tome tvrdi da su i Hrvati dežurali obzirom da je svjedok Pejić po narodnosti Hrvat. Međutim sud ne prihvaća zaključak svjedoka u pitanju mobilizacije, što je objašnjeno u drugom dijelu ove presude. Iz iskaza svjedoka Pejića zaključuje se da je bio prisutan u mehaničarskoj radionici, da su tamo svi umirali od straha, da su zatočenike tukli ljudi po imenu Aždaja, Kosta i Zmija, međutim optuženog Vorkapića tamo nije vidio.

Sud je prihvatio iskaz svjedoka Ljubice Adamović jer je isti jasan i uvjerljiv. Svjedokinja je nakon minobacačkog napada bila u kući sestre supruga i tamo su provalili vojnici koje nije poznavala te joj uzeli sav novac i zlatninu. Od pogibije spasio ju je vojnik Slavoljub Ivanović te je odveo svjedokinju u kuću Ilije Vorkapića gdje je ostala sa djecom dva dana. Za to vrijeme optuženi Vorkapić je bio cijelo vrijeme kod kuće i tvrdi da je nju i djecu primio dragovoljno, te da je bio ljubazan prema njima. Za to vrijeme dok je bila smještena u kući optuženika, opt. Vorkapić je bio u civilnoj odjeći i spavao na kauču. Dakle, iz iskaza ove svjedokinje proistječe suprotan zaključak tvrdnjama optužbe jer je u njenom slučaju štitio Hrvate od progona i mogućeg usmrćenja.

Sud je također prihvatio iskaz svjedoka Branke Balić koja tvrdi da su svi pripadnici srpske nacionalnosti nakon zauzeća sela bili obučeni u različite vojne odore. Na dan kada su muškarci ulazili u dvorište mehaničarske radionice ona je vidjela opt. Vorkapića da stoji na ulici pored ulaznih vrata, dakle svjedokinja tvrdi isto kao i svjedoci Marko Filić, Ivan Mujić, Tomislav Šelebaj i Milko Keser.

Sud je prihvatio iskaz svjedoka Vikice Ramljak (Filić) kada tvrdi da je optuženika vidjela da nosi hranu u polje, čekao je da se hrana pojede, a onda je sakupljao posuđe i otišao u selo. Nikoga nije maltretirao niti je bio neljubazan. Njezin iskaz se podudara sa iskazom svjedoka Šimuna Pejića koji je naveo da nije bio mobiliziran ali je svejedno nosio uniformu. Svjedokinja Vikica Ramljak je vidjela optuženika zajedno sa Šimom Pejićem, inače Hrvatom po nacionalnosti, pa kada se njen iskaz usporedi sa iskazom svjedoka Pejića proističe da je optuženi Vorkapić bio sve vrijeme u selu i radio u zadruzi, te da su obojica nosili uniforme samo u određenim situacijama, odnosno kada su bili na dežurstvu.

Vezano za iznošenje stvari iz kuća Hrvata, sud je djelomično prihvatio iskaz svjedoka Ivana Mujića i to samo u dijelu kada tvrdi da je dobio naredbu od Željka Brajkovića, zv. Kinez, da ide po ulici V. Nazora zajedno sa Josipom Antolovićem i Josipom Ostrun, te da iz kuća iznose madrace, deke i jastuke. Svjedok je ulazio u prazne kuće gdje su uzimali posteljinu za potrebe vojske i to sve tovarili u traktor. U kućama gdje je bilo ljudi tražili su da seljaci dragovoljno predaju pokrivače za potrebe vojske. U dijelu kada kaže da je to sve radio

pod prinudom jer su u pratnji bili opt. Vorkapić i vojnik nadimkom Kosta, obojica naoružani automatskim puškama, dakle taj dio iskaza nije prihvaćen jer je optuženi bio u pratnji i nije prijetio svjedoku. Dakle, svjedok ne tvrdi da je skupljao pokrivače po naredbi optuženog Vorkapića niti da ga je optuženik prisiljavao na to drugim načinom osim što je hodao kao pratnja. Obzirom da je naredbu izdao Željko Brajković, zaključuje se da se ta naredba odnosila na sve koji su skupljali posteljину, pa tako i na optuženog Vorkapića. Dakle, tvrdnja svjedoka Ivana Mujića djelomično je u skladu je sa iskazom svjedokinje Francišković i Đurđice Ane Vidić, koje sud smatra istinitim jer kažu da su u dale posteljine koliko su imale, a svjedokinja Vidić je pitala treba li još što dati, na što je optuženi Vorkapić odgovorio da ne treba i da je to dovoljno. Prema iskazu ove svjedokinje posteljina nije otimana niti nasilno oduzimana.

Sud je prihvatio iskaze svjedoka Marije Franjković, Ljubica Balić, Đurđice Ane Vidić, Katice Palijan, Tomislava Šelebaja i Martina Šafarik jer izjavljuju da nisu vidjeli optuženika da bi nosio stvari iz kuće Katice Pavličević niti iz drugih kuća Hrvata. Iskazi ovih svjedoka su istovjetni obrani optuženika kada tvrdi da je po selu skupljao posteljину i pokrivače za potrebe vojske, a to nije činio za sebe.

Stoga, tijekom postupka nije dokazano da je optuženik pljačkao stvari i vrijedne predmete iz kuća Hrvata, konkretno iz kuća obitelji Balić, Franjković, Grčanac, i Katice Pavličević.

Sud je prihvatio iskaz svjedoka Martina Šafarika jer je dan logično i okolnosno je istovjetan sa iskazom Vikice Filić Ramljak i Šime Pejića, jer ovi svjedoci iskazuju da je optuženi Ilija Vorkapić bio raspoređivan na različite poslove pa tako da je vozio traktor i hranu za radnike, da je sahranjivao po selu, iako svjedok Šafarik ne zna tko je dao naredbu za sahranjivanje stradalih, najvjerojatnije da je naredba došla iz općine. Naredbu za rad izvan sela na zadružnoj ekonomiji svjedok je dobio od Đure Prodanovića.

Sud je djelomočno prihvatio obranu optuženika da nije formalno mobiliziran, već je u zgradi općine zadužio sivomaslinastu uniformu tadašnje JNA i automatsku pušku koju je nosio kada je dobio raspored za osiguranje objekata.

Osim osiguranja objekata, optuženik je išao raditi druge poslove po selu, kao što je utvrđeno iskazima svjedoka, i tada je razvažao kruh, traktorom vozio hranu u polje, sakupljao posteljину i pokrivače za potrebe vojske i bio u pratnji osoba koje su sahranjivale stradale seljane. U pogledu pripadnosti vojnim postrojbama, prihvaća se obrana optuženika koji tvrdi da nije pripadao niti jednoj vojnoj postrojbi i da je četvrti dan nakon pada sela u mjesnom uredu dobio zelenu uniformu tadašnje JNA i automatsku pušku. Prema okolnostima koje su tada bile nakon što je tadašnja JNA i paravojne formacije ušle u selo, a oružje i uniforme su djeljene u mjesnom uredu, optuženi Vorkapić je očito bio mobiliziran obzirom da nije odbio uzeti vojnu uniformu i oružje. Zapovjedi koje je primio u vezi čuvanja objekata od Đure Prodanovića ispunjavao je dakle kao vojna osoba, a ne civil.

Isto tako, prihvaćen je dio obrane optuženika kada tvrdi da je stajao na ulazu u portirnicu, što se podudara sa iskazima svjedoka Marka Filića, Branke Balić i Milka Kesera. Tako, optuženi u svojoj obrani ne osporava da je bio te noći u porti mehaničarske radione i tvrdi da je odatle vidio seljane kako sjede na drvenim klupama jedan do drugoga, pognute glave, dok su između njih hodali strani vojnici s uperenim puškama.

Ovu situaciju jednako opisuje svjedok Tomislav Šelebaj koji je bio među zatočenim mještanima te noći u dvorištu mehaničarske radionice i navodi da je vidio optuženika u dvorištu, ali nije vidio kada je ušao, pa pretpostavlja da je bio vrlo kratko. Ovaj iskaz odstupa djelomično od obrane optuženika u pitanju je li uopće ulazio u dvorište,

međutim ovaj svjedok dalje kaže da su stražari bili vojnici JNA iz Valjeva, pa se stoga ne postavlja pitanje da li je optuženik moguće bio među tim stranim vojnicima.

Sud nije prihvatio iskaz svjedoka Marina Mađarevića kada tvrdi da je vidio optuženika u mehaničarskoj radioni sutradan ujutro prije nego što je započeo "masakr i opći kaos". Svjedok u iskazu navodi da se tada nalazio u dvorištu, da je dobio batine, i prije nego je pao vidio je optuženog kako stoji obučen u SMB uniformu pored Ljubana Devetaka. Obzirom da su u istom dvorištu i u isto vrijeme bili zatočeni svjedoci Tomislav Šelebaj, Marko Filić, Marko Grčanac, Šimun Pejić i Milko Keser, ovi svjedoci nisu iskazali da su vidjeli optuženika sa Ljubanom Devetakom, pa stoga iskaz svjedoka Mađarevića nije prihvaćen kao vjerodostojan.

Prema iskazima ispitanih svjedoka zaključuje se da je dvorište poljoprivredne zadruge, kako stoji u optužnici, isto mjesto koje svjedoci u svojim iskazima nazivaju dvorište mehaničarske radionice i zadružni dom, pa obzirom da su civili nesrpske nacionalnosti privođeni u jedno dvorište, svjedoci isto mjesto nazivaju različitim terminima.

Na temelju svega iznijetoga sud je izveo zaključak kako nema dokaza koji bi doveli do utvrđenja da je optuženi počinio kazneno djelo koje mu je optužnicom opisano, te je optuženi sukladno odredbi članka 354. toč. 3. ZKP, oslobođen od optužbe.

Optužbom se stavlja na teret da je Ilija Vorkapić naoružan puškom pazio da koji od 80 dovedenih Hrvata ne pobjegne. Ova tvrdnja da je zadatak optuženika bio čuvati privedene osobe ne odgovara niti jednom izvedenom dokazu, kako obrani optuženika tako i iskazima svjedoka koji su bili zatočeni. Stoga se ne može uzeti logičnim da bi optuženik u izdvojenoj porti čuvao zatočene Hrvate da ne bi pobjegli. To što je optuženi bio na mjestu portira za vrijeme mučenja i nečovječnog postupanja koje su činile druge osobe, takovo ponašanje optuženika se ne može podvesti pod pojam "nečovječno postupanje prema civilnom stanovništvu", a time krivičnog djela iz članka 120. st. 1. OKZRH.

Budući da životno nije za očekivati da bi portir mogao spriječiti masakr 80 zatočenika koje čuva još veći broj pripadnika raznih paravojnih postrojbi, dakle postupanje optuženika koji se stajao kao portir u konkretnoj situaciji nema značajke nečovječnog postupanja niti je njegovim činjenjem nanesena patnja i ozljede tjelesnog integriteta oštećenika.

Pored ove činjenice, tijekom postupka nije dokazana namjera optuženika da uopće sudjeluje u događajima mehaničarske radionice kako je navedeno u činjeničnom opisu, pa stoga nije dokazana veza između kriminalnog čina i protupravne aktivnosti optuženika.

Sukladno čl. 123. st. 1. ZKP, sud je odlučio da troškovi postupka padaju na teret proračunskih sredstava budući da je optuženik oslobođen optužbe.

Slijedom izloženoga odlučeno je kao u izreci presude.

U Vukovaru, 02. veljače 2012. godine

Zapisničar:
Renata Pavić, v.r.

Predsjednik vijeća:
Jadranka Kurbel, v.r.

Pouka o pravu na žalbu:

Protiv ove presude dopuštena je žalba u roku 15 dana od dana primitka ovjerenog prijepisa. Žalba se podnosi Vrhovnom sudu Republike Hrvatske putem Županijskog suda u Vukovaru.

DOSTAVITI:

1. Opt. Ilija Vorkapić, Lovas, ul. S. S. Kranjčevića br. 4
2. ŽDO u Vukovaru na spis broj DO-K-39/00
3. Branitelj Ivica Mačvanin, odvjetnik iz Vinkovaca, ul. Bana Jelačića br. 2
4. Spis K-20/09.

Za točnost otpravka – ovlaštenu službenik
Rada Mitrović